

№ ____1808/o____

ПРИКАЗ

Б О Е Р Ы К

«__16__» ____12____2025__

«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында «Кузайкино-Нурлат» автомобиль юлын реконструкцияләү» км 20+000 – км 21+300 линия объекты территориясен планлаштыру проекты составында территорияне планлаштыру проектын һәм территорияне манлау проектын раслау турында

Территориянең тотрыклы үсешен тәмин итү максатларында, Рәсәй Федерациясе Шәһәр төзелеше Кодексының 43, 45, 46 статьялары, «Шәһәр төзелеше эшчәнлеген өлкәсендә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары арасында вәкаләтләрне яңадан бүлү турында» 2023 елның 23 декабрендәге 131-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Шәһәр төзелеше эшчәнлеген өлкәсендә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары арасында вәкаләтләрне яңадан бүлү турында», 2023 елның 23 декабрендәге 131-ТРЗ номерлы «Татарстан Республикасы Законын гамәлгә ашыру чаралары хакында», Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең жирле үзидарә органнары һәм Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары арасында шәһәр төзелеше эшчәнлеген өлкәсендә вәкаләтләрне яңадан бүлү турында» 29.12.2023 ел № 1743 карары, «Рәсәй Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексы нигезендә жирле үзидарә органнары тарафыннан кабул ителә торган территорияне планлаштыру проектлары һәм территорияне манлау проектлары, территорияне планлаштыруның мондый проектларына һәм территорияне манлау проектларына үзгәрешләр кертү ижтимагый фикер алышулар яисә гавами тыңлаулар уздырмыйча гына раслана торган очракларны билгеләү турында» 11.11.2025 ел, № 993 карары, Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының 01.10.2025

елның 1441/о номерлы «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында «Кузайкино-Нурлат» автомобиль юлын реконструкцияләү» линия объекты территориясен планлаштыру проекты составында территорияне планлаштыру проектын һәм территорияне манлау проектын әзерләү турында» боерыгы белән, боерык бирәм:

1. Кушымтада бирелә торган территорияне планлаштыру проектын һәм территорияне манлау проектын «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында «Кузайкино-Нурлат» автомобиль юлын реконструкцияләү» линия объекты территориясен планлаштыру проекты составында расларга.

2. Территорияләрне үстерү департаменты агломерацияләрне үстерү идарәсенең Әлмәт агломерациясен үстерү бүлегенә (О. М. Миңһажитдинова):

әлеге боерыкны Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенә ул үз көченә кәргән көннән жиде календарь көннән дә соңга калмыйча жибәрү;

әлеге боерыкны Татарстан Республикасы Төзелеш, архитектура һәм торак-коммуналь хужалыгы министрлыгының «Интернет» мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәгә рәсми сайтында ул үз көченә кәргән көннән жиде календарь көннән дә соңга калмыйча урнаштыру;

әлеге боерыкны «Татарстан Республикасы шәһәр төзелеше эшчәнлеген мәгълүмати тәмин итү» Татарстан Республикасы дәүләт мәгълүмат системасында ул басылып чыккан көннән алып 10 эш көне эчендә урнаштыру.

3. Юридик бүлектә (Р.И. Кузьминга) әлеге боерыкны дәүләт теркәвенә алу өчен Татарстан Республикасы Юстиция министрлыгына жибәрүне тәмин итәргә.

4. Әлеге боерык рәсми басылып чыккан көннәннән үз көченә керә дип билгеләргә.

5. Әлеге боерыкның үтәлешен тикшереп торуны территорияләрне үстерү департаментының агломерацияләрне үстерү идарәсе башлыгы С.А. Рыбаковка йөкләргә.

Министр урынбасары

В.Н. Кудряшев

Татарстан Республикасы төзелеш,
архитектура һәм торак-коммуналь
хужалык министрлыгының 16.12.2025
№_1808/о боерыгы белән расланган

«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында «Кузайкино-
Нурлат» автомобиль юлын реконструкцияләү» км 20+000 – км 21+300
линия объекты территориясен планлаштыру проекты һәм линия объекты
территориясен планлаштыру проекты составында территорияне манлау
проекты

Бүлек номеры	Исем	Искәрмә
1	1 бүлек. Территорияне планлаштыру проекты. График өлеше	
2	2 бүлек. Территорияне планлаштыру проекты. Линия объектларын урнаштыру турында нигезләмә	
3	3 бүлек. Территорияне планлаштыру проектын нигезләү буенча материаллар. График өлеше	китерелми
4	4 бүлек. Территорияне планлаштыру проектын нигезләү буенча материаллар. Аңлатма язуы	китерелми

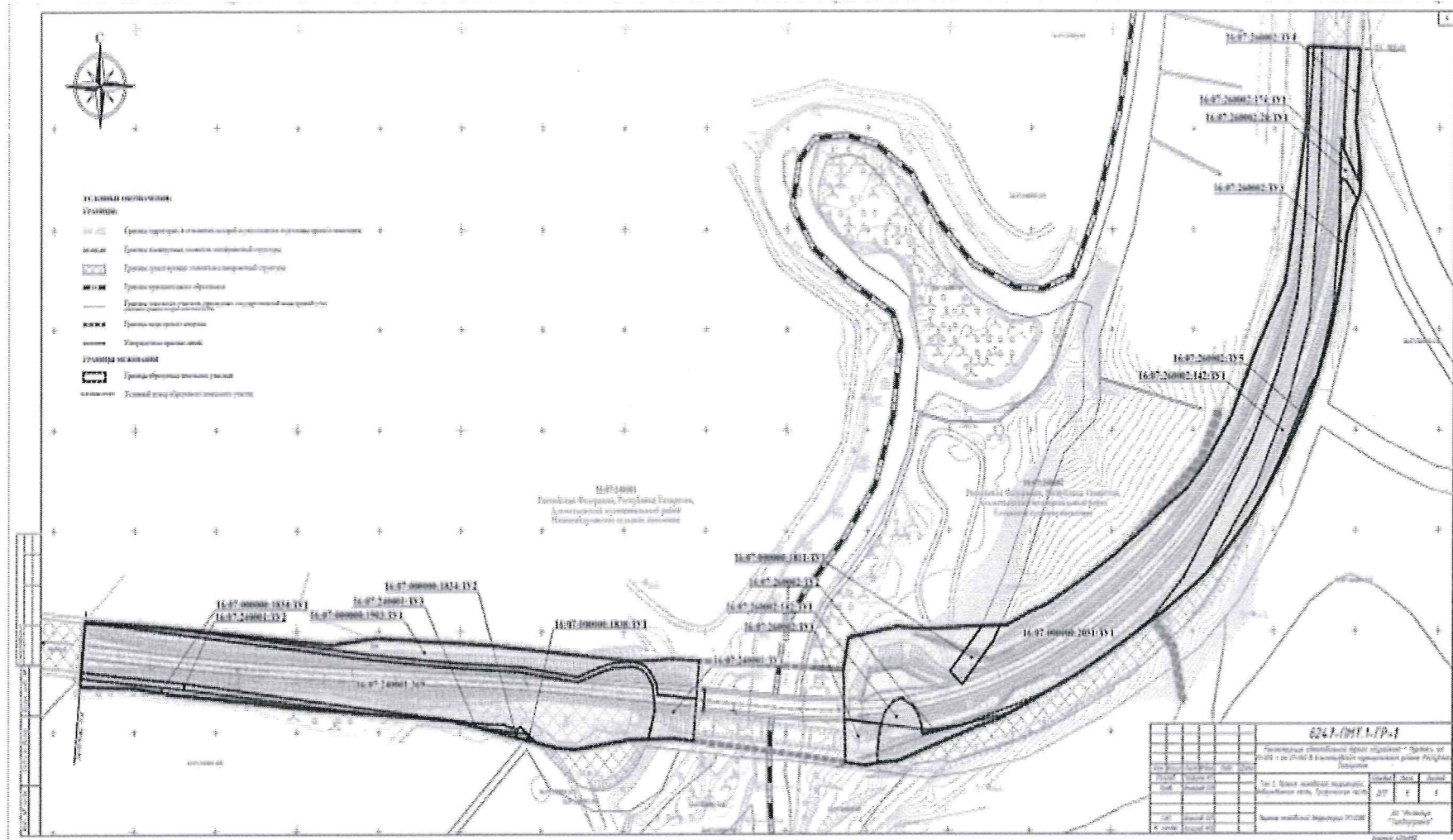
«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында км 20+000 – 21+30 км» Кузайкино – Нурлат» автомобиль юлын реконструкцияләү»:

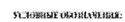
Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы

1 бүлек. Территорияне планлаштыру проекты.
График өлеше

Эчтәлек

1.Территорияне планлаштыру проекты. График өлеш.....	3
--	---

23. Номер характеристик точки или точек структурного разделения ландшафта объекта

24. Номер характеристик точки или точек структурного разделения ландшафта объекта, находящихся в связи с трансформацией из ландшафта

FRANKLIN

2000-2002	Границы территории, в пределах которой осуществляются полномочия органов власти субъектов Российской Федерации
2003-2005	Границы территории субъектов Российской Федерации
2006-2008	Границы территории субъектов Российской Федерации, территории республик, краев, областей, городов федерального значения, автономной области, автономных округов

ГРАНИЦЫ ИЛИ ПЛАНИРУЕМОГО РАЗМЕЩЕНИЯ ОБЪЕКТОВ КАПИТАЛЬНОГО СТРОИТЕЛЬСТВА,
ПРЕДНАЗНАЧЕННЫХ В СОСТАВЕ ЛИНЕЙНЫХ ОБЪЕКТОВ

- **Краткие итоги реализации Местной стратегии**
- **Группы риска реализации Местной стратегии**
- **Группы риска реализации Местной стратегии**
- **Краткие итоги реализации Местной стратегии**

[illegible]

«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында
20+000 – 21+300 км» Кузайкино-Нурлат» автомобиль
юлын реконструкцияләү», ул түбәндәге адрес буенча
урнашкан: Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль
районы

2 бүлек. Линия объектларын урнаштыру турында нигезләмә

Эчтөлөк

1. Урнашу урыны үзгөрүгө бэйле рәвештә реконструкцияләнергә тиешле линия объектларының, шулай ук линия объектларының атамасы, төп характеристикалары (категориясе, озынлыгы, проект куәте, үткөрү сәләте, йөк көчөнөшө, хәрәкәт интенсивлыгы) һәм билгеләнеше.....3
2. Рәсәй Федерациясе субъектлары исемлеге, Рәсәй Федерациясе субъектлары составындагы муниципаль районнар, муниципаль округлар, шәһәр округлары Исемлеге, территорияләрендә линия объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары билгеләнә торган федераль әһәмияттәге шәһәрләрнең торак пунктлары, торак пунктлары, шәһәр эчендәге территорияләре исемлеге.....6
3. Линия объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләренәң характерлы нокталары координаталары исемлеге (китерелми) 6
4. Линия объектларының урнашу урыны үзгөрүгә (шул исәптән төзелеш чорына) бэйле рәвештә реконструкцияләнергә тиешле линия объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләренәң характерлы нокталары координаталары исемлеге (китерелми) 6
5. Планлаштырыла торган урнаштыру зоналары чикләрендә линия объектлары составына керүче капитал төзелеш объектларын рәхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең иң чик параметрлары.....6
6. Территорияне планлаштыру проектын әзерләү вакытына гамәлдә булган һәм төзелә торган сакланып калучы капитал төзелеш объектларын (бина, төзелеш, корылма, төзелеш тәмамланмаган объектлар), шулай ук территорияне планлаштыру буенча элек расланган документлар нигезендә төзелергә планлаштырыла торган капитал төзелеш объектларын линия объектларын урнаштыруга бэйле рәвештә тискәре йогынтыдан яклау чараларын гамәлгә ашыру кирәклегә турында мәгълүмат..... 7
7. Линия объектларын урнаштыруга бэйле рәвештә мәдәни мирас объектларын мөмкин булган тискәре йогынтыдан саклап калу чараларын гамәлгә ашыру кирәклегә турында мәгълүмат.....7
8. Әйләнә-тирә мохитне саклау чараларын гамәлгә ашыру кирәклегә турында мәгълүмат.....8
9. Төзелеш эшләрен башкарганда жир ресурсларын саклау гамәлләре.....11

10. Атмосфера һавасын саклау гамәлләре.....12
11. Жир өсте һәм жир асты суларын саклау гамәлләре.....14
12. Хәвефле калдыкларны жыю, алардан файдалану, зарарсызландыру, транспортировкалау һәм урнаштыру гамәлләре.....15
13. Территорияне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау, шул исәптән янгын куркынычсызлыгын һәм гражданнар оборонасын тәмин итү чараларын гамәлгә ашыру кирәклегә турында мәгълүмат.15

3

1. Урнашу урыны үзгәрүгә бәйле рәвештә реконструкцияләнергә тиешле линия объектларының, шулай ук линия объектларының атамасы, төп характеристикалары (категориясе, озынлыгы, проект куәте, үткәрү сәләте, йөк көчәнеше, хәрәкәт интенсивлыгы) һәм билгеләнеше.

Объект исеме: «Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында «Кузайкино – Нурлат» автомобиль юлын реконструкцияләү, 20+000 – 21+300 км».

Автомобиль юлларының техник характеристикалары һәм параметрлары 34.13330.2021 уртақ предприятиеһе һәм ГОСТ Р 58818-2020 буенча кабул ителгән һәм 1 нче таблицада күрсәтелгән.

1 нче таблица

№ т/с	Исем	Үлчәме	Күрсәткеч
1	Төзелеш төре		Реконструкция
2	Юл категориясе		IV
3	Төзелеш озынлыгы, шул исәптән	км	0,96585
4	Хәрәкәтнең исәпләнгән тизлегә	км/ч	80
5	Юл киңлеге тибы һәм өслек төре		капиталь, асфальт-бетон
6	Жир өслегенең киңлегә	м	10
7	Хәрәкәт полосалары саны	шт	2
8	Хәрәкәт полосасының киңлегә	м	3
9	Юл кырының тулы киңлегә	м	2
10	Юл кырының ныгытылган өлешенең киңлегә	м	0,5
11	Борылыш почмаклары саны	шт	3
12	Пландагы кәкрелекнең иң кечкенә радиусы	м	300

№ т/с	Исем	Үлчәге ч	Күрсәткеч
13	Буй профилендә иң кечкенә радиус:		
	-кабарынкы кәкреләр	м	5000
	-баткан кәкреләр	м	2000

Автомобиль юлы өчен йөрү өлеше ГОСТ Р 58818-2020 7.1.3 пункты нигезендә 20% ике яклы аркылы авышлык белән каралган. Ныгытылган кырыйның аркылы авышлыгы 40%.

Автомобиль юлы 1 кабель 10кВ кисеп үтә.

4

Автомобиль юлының һәм жир өслегенә аркылы профиле параметрлары буй профиле буенча карарлар нигезендә һәм СП 34.13330.2021, ГОСТ Р 58818-2020 таләпләренә туры китереп эшләнгән.

Жир өслегенә конструкциясе жирле табигый-климат һәм гидрогеологик шартларны исәпкә алып проектланган.

34.13330.2021, ГОСТ Р 58818-2020 нигезендә жир өслегенә аркылы профильләренә түбәндәге типлары кабул ителде:

- 1 Тип - 1:3 текә ярлы 2,0 м га кадәр өем (машина йөрү өлешенә киндәге 4,5 м);

- 1А тибы - 1:3 текә ярлы 2,0 м га кадәр өем (юлның киндәге 6,0 м);

2 Тип-2,0 м дан югарырак, текә ярлылыгы 1:1,75 булган, кюветлар җайланмасыз (йөрү өлешенә киндәге 6,0 м) өем;

3 Тип эчке сөзәкләкләре 1:3, тышкы сөзәкләкләре 1:1,75 булган кюветлар җайланмасы белән 6,0 м га кадәр чокыр;

Автомобиль юлында юл киеме конструкциясе 100кн норматив күчәр йөкләнешен , ГОСТ Р 58818-2020 буенча, участокның климат һәм инженер-гидрологик шартларын исәпкә алып эшләнгән.

Автотранспорт хәрәкәтенә фаразланган перспективалы интенсивлыгы.

Атмосферага пычраткыч матдәләр чыгаруны автотранспорт агымнары белән исәпләүләр исәпләнгән перспектива - 2045 елга проектка чикләрендә автотранспорт күләме һәм бүленеше турындагы мәгълүматлар нигезендә башкарылды.

Автотранспорт агымының тизлеге IV категорияле юл өчен 80 км/сәг кабул ителгән (тизлек РФ Юл хәрәкәте кагыйдәләре – РФ Министрлар Советы - Хөкүмәтенә «Юл хәрәкәте кагыйдәләре турында»гы 1090 номерлы карары нигезендә кабул ителгән).

Исәпләү перспективасына 20 минутлык интервал өчен транспорт агымының интенсивлыгы (2046 ел) исәп-хисапларда кабул ителгән 2 нче таблицада күрсәтелгән.

Автотранспорт тибы	Авт./тәүлек	Авт./сәгать	Авт./20 мин.	Агымның составы, %
Жиңел транспорт	1201	91	30	23,23
Автофургоннар һәм микроавтобуслар 3,5 тоннага кадәр.	275	21	7	4,14
Йөк машиналары 3,5 тн дан 12 тоннага кадәр.	55	4	1	26,98
Йөк машиналары 12 тоннадан артык.	93	7	2	40,47
Автобуслар	74	6	2	5,18
Барлығы:	1698	129	43	100

- Чишмә елгасы аша күпер корылмасы

Планда проектлана торган күпер Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының «Кузайкино – Нурлат» автомобиль юлында Кузайкино авылы ягында урнашкан.

5

Күпер аша чыгу чикләре:

ПК башлана 4+86,06;

ПК ахыры 5+92,13.

Нигезләрнең арткы кырлары буенча ясалма корылманың тулы озынлыгы:

L= 96,30 м.

Ясалма корылманың киңлегә:

B= 11,80 м;

Күпер планда кәкреләктә урнашкан. Буй профилендә - 20,0% авышлыклы турыда.

5+22,59 ПКда Чишмә елгасы даими су агымын кисеп үтә.

- Тупланма савыт һәм яңгыр канализациясе

Проектта автомобиль юлы территориясеннән яңгыр кабул итү коелары аша яңгыр канализациясенә проектлаштырыла торган чөтәрә, тупланма савытларга агызып, яңгыр суларын һәм кар суларын агызу каралган.

Үзйөрешле яңгыр канализациясе чөтәрә структуралаштырылган стеналы ПП SN16 ID 400 ГОСТ Р 54475-2011 полипропилен торбалардан карала. Торбаүткәргечләр өчен нигез 3.008.9-6/86.0-05 сериясе буенча комлы әзерлекле грунт ясылыгы, кирегә 0,3 м ком салынган.

Чөтәрәләрнең гидравлик эш режимы - үзеннән-үзе агып тора.

Яңгыр канализациясен салуның уртача тирәнлегә 1,6 м дан 3,0 м га кадәр - төп коллектор, һәм 1,14-2,0 яңгыр кабул итү коелары тоташтыруларында.

Яңгыр канализациясе чөтәрә күбесенчә проектлана торган юл буенда салына.

Яңгыр канализациясенә проектлана торган коллекторын төзү ачык ысул белән күздә тотыла.

Яңгыр канализациясе чөтәрәндә коеларны заводта житештерелгән

жыелма тимер юл элементларыннан ясау каралган.

Коелар өчен бикләү жайланмасы булган В125 маркалы люклар каралган.

Яңгыр кабул итү рәшәткәләре ГОСТ 3634-99 буенча ДБ тибындагы турыпочмаклы рәшәткәләр каралган.

Яңгыр канализациясе системаларының төп күрсәткечләре 2 нче таблицада китерелгән.

3 нче таблица. Яңгыр канализациясе системасының төп күрсәткечләре

Тор ыш.	Исем	Үлчәү берәмл еге	Сан
1	Яңгыр канализациясе Д=400 мм	м.	650,3
2	Канализация коелары Ø1500	шт	10
3	Канализация коелары Ø1000	шт	17
4	Яңгыр кабул итү коелары	данә	18

Объект кысаларында түбәндәге линия объектларын реконструкцияләү планлаштырыла:

- Электр белән тәмин итү челтәрләре

6

ВКЛ 10 кВ ф.173-17 отпайка 30207 АЭС СТПГА үзгәртеп кору. СИПЗ-3(1х50) чыбыгы белән башкарылган гамәлдәге ВЛ10кВ һава линиясен үзгәртеп коруны башкарырга. Автомобиль юлы аша кисешүне АСБ-10-3х50 тибындагы кабель белән кабельле башкаруда башкарырга. Автомобиль юлы аша чыгуны ГНБ методы белән ябык ысул белән, ОС 160мм.х14.5 электропайп тибындагы торбалар белән, резерв футляр салып башкарырга.

Объект 16:07:260002:67, 16:07:260002:142, 16:07:260002:104 участокларда урнашкан, шулай ук 16:07:260002 кварталының чикләнмәгән милек жирләрендә.

Кабельнең төп параметрлары 4 нче таблицада күрсәтелгән.

4 нче таблица

Поз	Исем	Үлчәү берәмл еге	Сан
1	ВКЛ 10 кВ Ф.173-17 отпайка 30207 АЭС СТПГА үзгәртеп кору		
1.1	АСБ-10-3х50 көч кабеле	м	209,0

2. Рәсәй Федерациясе субъектлары исемлеге, Рәсәй Федерациясе субъектлары составындагы муниципаль районнар, муниципаль округлар, шәһәр округлары Исемлеге, территорияләрендә линия объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары билгеләнә торган федераль әһәмияттәге шәһәрләрнең торак пунктлары, торак пунктлары, шәһәр эчендәге территорияләре исемлеге.

Объект алдагы территорияләрдә урнашкан:

- Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Түбән Абдул

авыл жирлегә;

- Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районының Елхово авыл жирлегә.

3. Сызыклы объектны планлаштырып урнаштыру зоналары чикләренәң характерлы нокталары координаталары исемлегә (китерелми).

4. Линия объектларының урнашу урыны үзгәргә (шул исәптән төзелеш чорына) бәйлә рәвештә реконструкцияләнергә тиешле линия объектларын планлаштырып урнаштыру зоналары чикләренәң характерлы нокталары координаталары исемлегә китерелми).

5. Планлаштырыла торган урнаштыру зоналары чикләрендә линия объектлары составына керүче капитал төзелеш объектларын рәхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең иң чик параметрлары.

Планлаштырылган урнаштыру зоналары чикләрендәге линия объектлары составына керүче капитал төзелеш объектларын рәхсәт ителгән төзүнең, реконструкцияләүнең иң чик параметрлары проект кысаларында билгеләнми.

7

6. Территорияне планлаштыру проектын әзерләү вакытына гамәлдә булган һәм төзелә торган сакланып калучы капитал төзелеш объектларын (бина, төзелеш, корылма, төзелешә тәмамланмаган объектлар), шулай ук территорияне планлаштыру буенча элек расланган документлар нигезендә төзелергә планлаштырыла торган капитал төзелеш объектларын линия объектларын урнаштыруга бәйлә рәвештә тискәре йогынтыдан яклау чараларын гамәлгә ашыру кирәклегә турында мәгълүмат.

Территорияне планлаштыру проектын әзерләү вакытына гамәлдә булган һәм төзелә торган капитал төзелешнең сакланып калучы объектларын (бина, төзелеш, корылма, төзелешә тәмамланмаган объектлар) объектны проектлау кысаларында яклау чаралары каралмаган. Булган объектны (Чишмә елгасы аша күпер) яңасын төзү сәбәплә сүтү планлаштырыла.

Территорияне планлаштыру буенча элек расланган документлар нигезендә гамәлгә ашырылган яисә гамәлгә ашырылачак планлаштырыла торган капитал төзелеш объектларын объектны урнаштыруга бәйлә тискәре йогынтыдан яклау чаралары таләп ителми.

7. Линия объектларын урнаштыруга бәйлә рәвештә мәдәни мирас объектларын мөмкин булган тискәре йогынтыдан саклап калу чараларын гамәлгә ашыру кирәклегә турында мәгълүмат.

Татарстан Республикасы мәдәни мирас объектларын саклау комитетының 21.05.2025 ел № 01-02/3028 бәяләмәсә нигезендә проект (объект)буенча сорала торган жирләрдә бәяләмә төзелгән вакытка мәдәни мирас объектлары буенча

хужалык үзлөштөрелергә тиешле территорияләр өчен чикләүләр булу турында:

сорала торган жирләрдә проект (объект) буенча Рәсәй Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектларының (тарихи һәм мәдәни ядкарьләренен) бердәм дәүләт реестрына кертелгән мәдәни мирас объектлары юк;

Татарстан Республикасы мәдәни мирас объектларын саклау комитетының проект (объект) буенча сорала торган жирләрнең өлешләрендә ачыкланган мәдәни мирас объектларының яки мәдәни мирас объекты билгеләренә ия объектларның булмавы турында белешмәләре юк.

Сорала торган жирләр районында проект (объект) буенча ачыкланган «Түбән Абдул авылы II» мәдәни мирас объекты (археология һәйкәле) урнашкан.

Ачыкланган «Түбән Абдул авылы II» мәдәни мирас объекты (археология һәйкәле) территориясе чикләре билгеләнмәгән;

проект (объект) буенча сорала торган жирләр реестрга кертелгән мәдәни мирас объектлары территорияләренен расланган чикләрендә,

8

ачыкланган мәдәни мирас объектлары территорияләренен расланган чикләрендә, реестрга кертелгән мәдәни мирас объектларын саклау зоналарының расланган чикләрендә, расланган яклау зоналары чикләрендә, тарих һәм мәдәният өчен аерым әһәмияткә ия тарихи жирлекләр территорияләренен расланган чикләрендә урнашмый;

Ачыкланган «Түбән Абдул авылы II» мәдәни мирас объекты (археология һәйкәле) территориясеннән файдалану режимы билгеләнмәгән.

Үткәрелгән тарихи-мәдәни тикшеренүләр турында мәгълүматлар бар. Проект (объект) буенча сорала торган жирләр өлешчә тикшерелгән. Шул ук вакытта запроста бирелгән территория һәм элек жибәрелгән тарихи-мәдәни экспертиза актында күрсәтелгән тикшеренү объекты территориясе өлешчә туры килми.

проект (объект) буенча элек тикшерелгән территория кишәрлегеннән аерылып торган урыннарда сорала торган жирләрнең бер өлеше тарихи-мәдәни экспертиза объекты булып тора, аның кирәклеге «Рәсәй Федерациясе халыкларының мәдәни мирас объектлары (тарих һәм мәдәният ядкарьләре) турында» 2002 елның 25 июнендәге 73-ФЗ номерлы Федераль законның 28, 30, 31, 32, 36, 45¹ статьялары нигезендә билгеләнә.

Сорала торган жирләрдә проект (объект) буенча ачыкланган археологик мирас объектлары, шулай ук мәдәни мирас объекты билгеләренә ия объектлар табылган очракта:

- проект документациясе составында ачыкланган мәдәни мирас объектының сакланышын тәмин итү турында яисә коткару археологик кыр эшләрен башкару турында бүлекне яисә ачыкланган мәдәни мирас объектының сакланышын тәмин итү проекты яки башкарыла торган эшләрнең күрсәтелгән мәдәни мирас объектына йогынтысын бәяләүне үз эченә алган коткару археологик кыр эшләрен башкару планын эшләргә (алга таба - ачыкланган мәдәни (археологик) мирас объектының сакланышын тәмин итү чараларын нигезли торган документация яисә документация бүлегә);

-ачыкланган мәдәни мирас объектының сакланышын тәмин итү чараларын нигезли торган документлар яисә документлар бүлеге буенча дәүләт тарихи-мәдәни экспертизасы бәяләмәсен алырга һәм аны күрсәтелгән документлар белән бергә килештерү комитетына тапшырырга;

- табылган мәдәни мирас объектларының сакланышын тәмин итү чараларын нигезли торган килештерелгән документациядә күрсәтелгән чараларны гамәлгә ашыруны тәмин итәргә.

Эзләнүләр участогы территориясендә хәзерге вакытта тарихи-мәдәни экспертиза үткәрелә (элек тикшерелгән участоктан аерылып торган урыннарда).

8. Әйләнә-тирә мохитне саклау чараларын гамәлгә ашыру кирәклегенә турында мәгълүмат.

Татарстан Республикасы Биологик ресурслар буенча дәүләт

9

комитетының (26.08.2025 № 3707-исх) Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 24.07.2009 № 520 карары белән расланган Татарстан Республикасында Махсус сакланылучы табигать территорияләре дәүләт реестры мәгълүматлары нигезендә эзләнүләр участогы төбәк әһәмияттәге махсус сакланылучы табигать территориясенә – Чишмә елгасына кагыла.

Рәсәй Федерациясе Табигый ресурслар һәм экология министрлыгының 15.04.2025 № 15-32/15852 федераль әһәмияттәге МСТТ исемлегенә кушымтасы белән язылган хатына караганда, проектлана торган объект территориясендә федераль әһәмияттәге МСТТ зоналары юк.

Россреестр мәгълүматларына караганда, проектлана торган объектның махсус шартлары булган түбәндәге зоналар белән кисешүләре бар:

- 16: 07-6.11185 саклау зонасы Вл-10кВ Ф. 173-01 «Охтин-Ойл» ЯАЖ;

- 16: 00-6.1884 Чишмә елгасының су саклау зонасы;

- 16: 00-6.1130 Чишмә елгасының яр буе яклау полосасы;

- 16: 00-6.3567 адресы буенча урнашкан «Чишмә елгасы» елгасы төбәк әһәмиятендәге табигать ядкәре чикләре: Татарстан Республикасы, Чистай, Түбән Кама, Яңа Чишмә, Чирмешән, Әлмәт, Лениногорск муниципаль районнары.

«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында «Кузайкино – Нурлат» автомобиль юлын реконструкцияләү» объектында табигатьне саклау чаралары составына планлаштырыла торган эшләр вакытына оператив һәм кисәтү чаралары кертелергә тиеш:

төзелеш-монтаж эшләре табигатьне саклау законнарының гамәлдәге таләпләре, нормалары төгәл үтәлгәндә, даими житештерү, ведомство һәм дәүләт инженер-экология контроле режимнарында гамәлгә ашырылырга тиеш.

Объектларда төзелеш-монтаж эшләрен башкарганда һава мохитенә, туфракка, жир өсте суларына зарарлы катышмалар керүне булдырмау яисә аларны чикләү чараларын күрергә.

Төзелеш-монтаж эшләренен чималы һәм калдыклары хайваннар дөньясы объектларының авыруларына һәм һәлак булуына яисә аларның яшәү тирәлегенә шартларының начараюына китермәскә тиеш.

Үсемлекләргә яндыруга һәм агулы химикатларны, химик реагентларны,

ягулык-майлау материалларын һәм хайваннар дөньясы объектлары һәм аларның яшәү тирәлеген өчен куркыныч булган башка материалларны саклауга һәм куллануга тыюлар билгеләргә кирәк.

Майларны һәм майлауларны, әйләнә-тирә мохит объектларына элөкмәсен өчен, су үткәрми торган һәм бордюр белән әйләндереп алынган мәйданчыкларда герметик-ябык мичкәләрдә сакларга, ә файдаланганнан соң махсус жайланмаларда эшкәртәргә яки юк итәргә.

Булган юллардан махсималь файдаланырга.

Үсемлекләргә торгызу буенча чаралар үткәргә.

Планлаштырылган оештыру-техник чаралар исәбенә житештерү һәм көнкүреш калдыклары санын киметәргә кирәк.

Төзелеш материалларын һәм төзелеш калдыкларын

10

махсус билгеләнгән бетон мәйданчыкларда тупларга.

Эшче персоналны калдыкларны жыйрга, сортларга аерырга, эшкәртәргә һәм аларны утильләштерәргә өйрәтәргә кирәк. Шуң ук вакытта икенче тапкыр файдаланырга мөмкин булмаган барлык калдыкларны контейнерларга жыйрга һәм калдыкларны саклау (утильләштерү) өчен рәсми рәвештә булган яки махсус жикәзләндерилган полигонларга (чүплекләргә) чыгарырга кирәк.

Хужалык-көнкүреш агынты суларын жыйны һәм чыгаруны оештырырга.

Төзелеш эшләре тәмамланганнан соң кулланылмаган конструкцияләргә һәм жикәзләрне жыйп алырга, территорияне чүп-чардан һәм калдыклардан жыйрга кирәк.

Йомгаклау этабында гамәлдәге норматив таләпләр нигезендә бозылган кишәрлекләргә рекултивацияләүнең техник һәм биологик этапларын үткәрүне күздә тотарга: «Әйләнә-тирә мохитне саклау турында» 2002 елның 10 гыйнварындагы 7-ФЗ номерлы Федераль закон; «Рәсәй Федерациясе Жир кодексының» 2001 елның 25 октябрендәге 136-ФЗ номерлы Федераль закон; «Жирләргә рекултивацияләү һәм консервацияләү турында» Рәсәй Федерациясе Хөкүмәтенең 2018 елның 10 июлендәге 800 номерлы карары.

ГОСТлар: «Табигатьне саклау (ССОП). Жирлек. Жир эшләрен башкарганда туфракның уңдырышлы катламын саклауга таләпләр» ГОСТ 17.4.3.02-85 стандартлары буенча 1985 елның 5 маендагы 1294 номерлы СССР Дәүләт комитеты карары нигезендә; Росстандартның 30.09.2020 № 709-ст боерыгы белән расланган Рәсәй Федерациясенең «Әйләнә-тирә мохитне саклау Жир. Бозылган жирләргә рекултивацияләү буенча гомуми таләпләр» ГОСТ 59057-2020 дәүләт стандарты нигезендә; СССР Дәүләт Стандарты карары нигезендә ГОСТ 17.5.1.03-86 «Табигатьне саклау (ССОП). Жирләр. Жирләргә биологик рекултивацияләү өчен ярылган һәм сыйдырышлы токымнарны классификацияләү» 10.11.1986 ел, № 3400; ГОСТ: «Табигатьне саклау (ССОП)» ГОСТ 17.5.1.06-84 стандартлары буенча СССР Дәүләт комитеты карары нигезендә. Жирләр. Жирләү өчен аз продуктивлы жирләргә классификацияләү» 1984 елның 27.04. № 1501; СССР Дәүләт Стандарты карары нигезендә ГОСТ 17.5.3.05-84 «Табигатьне саклау (ССОП). Жирләргә рекултивацияләү. Жир эшкәртүгә гомуми таләпләр» 27.03.1984 № 1020; СССР Дәүләт Стандарты карары нигезендә ГОСТ 17.5.3.06-85 «Табигатьне саклау (ССОП). Жирләр. Жир

эшләрән башкарганда туфракның уңдырышлы катламын алу нормаларын билгеләүгә таләпләр» 17.07.1985 ел, № 2256 һ. б.

Эшләр башкарылганнан соң бозылган туфрак кишәрлекләренә прокультивация ясалырга тиеш.

Йогынты ясау зонасында тыела:

тану һәм сигнал билгеләрен күчерү, каплау яки вату;

чүплекләр оештыру;

ут кабызу һәм нинди дә булса ут чыганаclarын урнаштыру;

барлык төр агачлар һәм куаклар утырту;

материалларны жыю;

автомашиналар кую урыннары ясау;

бакчалар һәм яшелчә бакчалары урнаштыру;

мелиорация эшләре башкару, сугару һәм

11

киптерү системалары төзү;

график буенча планлаштырылмаган геологик, эзләнү, эзләнү эшләрен башкару.

Хайваннарның тискәре йогынтысын киметү һәм яшәүнең оптималь шартларын саклау өчен биотехник һәм оештыру чаралары каралырга тиеш:

эшләр башланган вакыттан табигатьне саклау чараларының үтәлешен белгечләр төркеме тарафыннан тикшереп торуну оештыру;

эшләрне башкару өчен төзелеш техникасы махсус билгеләнгән юллар буенча гына йөрергә тиеш;

Багана тишәкләрен яки чокырларны озак вакыт тутырмыйча калдырмаска.

9. Төзелеш эшләрен башкарганда жир ресурсларын саклау гамәлләре.

Төзелеш эшләре вакытында төп табигый йогынты тирәлеге булып биоталы туфрак катламы торачак.

Жир ресурсларын саклау өчен проект төзегәндә түбәндәгеләр күздә тотыла:

- объект мәйданын мөмкин кадәр киметү;

- объект территориясендә корылмаларны урнаштыруны оптимальләштерү;

- суны, һаваны һәм туфрак катламын пычратуны булдырмау һәм киметүнең барлык техник һәм технологик мөмкинлекләрен ачыклау һәм алардан файдалану.

Эшләр башкару өчен бирелә торган территориягә зарарлы йогынтыны киметү өчен түбәндәгеләр тәэмин ителергә тиеш:

- туфракның үсемлек катламын алдан кисү;

- йөк күтәрү механизмнарыннан һәм автомобильләрдән файдаланганда ягулык-майлау материалларының һәм агып төшүче суларның рельефка һәм су объектларына агып төшүен булдырмау;

- куллану һәм төзелеш калдыкларын минимальләштерү;

- эш урыннарын калдыклар өчен контейнерлар белән тәэмин итү;

- барлыкка килә торган барлык калдыкларны санитария нормалары һәм кагыйдәләре нигезендә вакытында чыгару;

- бүленгән чикләрдә жирдән нәтижәле һәм рациональ файдалану;
- жир кишәрлекләрен нормативтан тыш тартып алудан саклану өчен төзелешкә бүлөп бирелә торган территория чикләрендә эшләрне катгый алып бару;
- төзелеш һәм эксплуатацияләү эшләрен, бигрәк тә бүлөп бирелгән чикләрдән тыш һәм техниканы кулланып, үткөрү технологиясе белән каралмаган эшчәнлекне тыю;
- төзелеш техникасының бүленгән полоса чикләрендә, гамәлдәге керү юллары, вакытлыча һәм майдан эчендәге машина юллары, вакытлыча кичүләр буенча хәрәкәт итүе;
- хезмәт күрсәтү юлында хәрәкәт итүнең махсус режимы, транспорт чаралары хәрәкәтен контрольдә тоту;
- техник ремонт үткөрүгә, хезмәт күрсәтүгә юл куймау һәм

12

төзелеш территориясендә автотранспорт һәм төзелеш техникасы юу;

- каты өслекле жиһазландырылган территориядә төзелеш техникасына махсус ягулык салучылар ярдәмендә генә ягулык салу;
- эштән тыш вакытта машиналарны һәм механизмнарны махсус майданчыкларга кую;
- үсемлекләрен яндыруны тыю;
- яшәү тирәлегенең начараюын кисәтүне гарантияли торган реагентлар куллануны тыю;
- жирләрен рекультивацияләү.

Чыгару ешлыгын саклау, контейнерларның герметиклыгын һәм контейнерлар урнаштырылган майданчыкларны каплауның бөтенлеген саклау калдыкларның атмосфера һавасына, туфракка, жир асты һәм жир өсте суларына пычраткыч йогынтысын булдырмаска мөмкинлек бирәчәк.

Әлеге чараларны үтәү объектлар төзелеше буенча эшләр барган чорда жир ресурсларына йогынтыны сизелерлек киметергә мөмкинлек бирәчәк.

10. Атмосфера һавасын саклау чаралары.

Капиталь ремонт чорында атмосферага пычраткыч матдәләр чыгару санын киметү өчен төзелеш эшләрен башкарганда түбәндәге чаралар күз алдында тотыла:

- подрядчы төзелеш оешмасын сайлаганда эшләрне алып баруның инчиста технологияләрен тәмин итәргә сәләтле һәм заманча экологик сыйфат нормаларына һәм стандартларына җавап бирә торган төзелеш техникасын кулланучы оешмаларга өстенлек бирергә кирәк;
- эштә мәжбүри туктап тору яки техник тәнәфес вакытында техника эшен контрольдә тоту. Бу чорларда техниканы куя двигатель эшләмәгәндә генә рөхсәт ителә;
- төзелеш эшләренең технологияләрен төгәл үтәүне контрольдә тоту.
- атмосфераны пычратуга бәйле төзелеш материалларын ябык транспортировкауны һәм бушатуны куллану;
- төзелеш машиналары һәм механизмнары эше чыккан газларны

чыгаруның мөмкин булган минималь күләменә һәм тавыш дәрәжәсенә көйләнгән;

- ягулыкны туендыру һәм кабызу системаларын вакытында ремонтлау, техник хезмәт күрсәтү һәм җайга салу атмосферага чыгарулар санын 10% ка киметергә мөмкинлек бирә;

- двигательләрне җылытканда җылыту һәм двигательләрне эшләтеп җибөрүне җиңеләйтү җайланмаларын куллану киңәш ителә, бу техника тукталышларында чыгарып ташлауларны 30% ка киметергә мөмкинлек бирә;

- двигательләре эшли торган төзелеш технологиясендә катнашмаган техниканы теләсә кайсы вакытта калдыруны тыю, буш йөрүне булдырмау. Бер үк вакытта эшли торган юл һәм төзелеш техникасы санын киметү мөмкинлегенә буенча;

- төзелеш оешмасының җитештерү базасы җиһазландырылган

13

эшкәртелгән газларның агулылыгын һәм төтенлелеген контрольдә тоту чаралары белән;

- ТО үткөрү һәм хәрәкәт итүче составның агулылыгын һәм төтенлелеген контрольдә тоту срокларын төгәл үтәү;

- кулланыла торган ягулык һәм майлар стандартлар яисә техник шартлар таләпләренә туры килә;

- төзек булмаган яисә көйләнмәгән двигательлә һәм ягулык стандартларына туры килми торган техниканы эксплуатацияләүне тыю;

- материалларны туплау зонасын өч яктан койма белән әйләндереп алырга, лапас ясарга;

- эчке яну двигательләренә ягулык аппаратурасын көйләү, аларга тулы булмаган яну продуктларын оксидлаштыру нейтрализаторларын урнаштыру;

- ГОСТ 2.02.03-84 нигезендә эшкәртелгән газларның агулылыгын контрольдә тоту буенча даими эш алып бару;

- бердәм өзлексез технологик процесста кулланылмаган төзелеш машиналарын һәм механизмнарны эшләү вакытында тарату;

- тузансыман материалларны һәм калдыкларны (грунт, ком) вакыт-вакыт су белән чылатырга, бу исә әлеге калдыкларның һәм материалларның җил белән таралуын булдырмауны гарантияли;

- порошоксыман һәм башка коелучан материалларны тыгыз ябык савытта ташырга кирәк;

- су объекты, су саклау зонасы һәм яр буй яклау полосасы чикләрендә эшләр башкарганда әйләнә-тирә мохиткә зарарлы йогынтыны минимальләштерү, су саклау зонасы һәм яр буй яклау полосасы су объекттын пычратуга юл куймау буенча махсус таләпләр һәм чаралар билгеләнә, алар эшләр башкару проектында каралган;

- асфальтланган мәйданчыкта төзелеш техникасына ягулык салу;

- теләсә нинди калдыкларны яндыруны тыю;

Объектны файдаланганда:

- атмосферага пычраткыч матдәләр чыгаруны киметергә мөмкинлек бирә торган чараларга планлаштыру һәм технологик чаралар керә.

1. Планировка:

- санитария аермасын билгеләү.

Евро-4 таләпләренә туры килә торган пычраткыч матдәләренә чагыштырмача чыгарганда химик йогынты буенча санитария аермасы – <10 м тәшкил итәчәк.

- тузан һәм газдан саклаучы яшел полосалар төзү.

2. Технологик:

- автомобиль юлының техник торышын күтәрү һәм хәрәкәт тизлеген чикли торган проблемалы участокларны киметү;

- шәһәрләрдә автомобиль газ тутыру компрессор станцияләре төзү һәм газ баллонлы автомобильләренә яңадан жиһазлау, тикшерү һәм аларга сервис хезмәте күрсәтү буенча комплекслы эшләр башкару өчен махсуслаштырылган үзәкләр төзү юлы белән автотранспорт чараларын аз агулы ягулык төрләренә күчерү;

- контроль-жайга салу һәм диагностика эшләре комплексын башкарып, автомобильләргә сервис хезмәте күрсәтү пунктлары челтәрен үстерү токсиклык күрсәткечләренә карата катгый таләпләренә гамәлгә кертү (Евро-4 һәм

14

Евро-5).

3. Уңайсыз метеошартларда:

- атмосферага пычраткыч матдәләр чыгаруны киметергә мөмкинлек бирә торган чараларга түбәндәгеләр керә:

- автотранспорт хәрәкәтен оптимальләштерү, ул автомобиль бөкеләре барлыкка килүне минимумга кадәр киметергә мөмкинлек бирә торган транспорт агымнары хәрәкәте схемасын эшләүдән гыйбарәт;

- хәрәкәт интенсивлыгын киметү юлы белән автотрассага йөкләнешне киметү.

11. Жир өсте һәм жир асты суларын саклау гамәлләре.

Төзелеш эшләренең табигый суларга тискәре йогынтысын булдырмау максатларында түбәндәге чаралар тәкъдим ителә:

- төзелешкә бирелгән территорияләренең чикләрен үтәү;

- транспортның булган юллардан читтә йөрүе тыела;

- территориягә кергәндә һәм аннан чыкканда 200 мм биеклектәге югары юл участоклары төзү карала;

- су объектларының су саклау зонасыннан читтә каты өслекле юл-төзелеш техникасын кую урыннарын оештыру;

- махсуслаштырылган оешмалар территориясендә машиналарны һәм механизмнарны ремонтлау һәм аларга техник хезмәт күрсәтү;

- герметик ябык савыттагы зарарлы матдәләр булган материалларны махсус бүлеп бирелгән урыннарда саклауны оештыру;

- әйләнәшле су белән тәмин ителә торган комплект белән жиһазландырылган автотранспорт тәгәрмәчләрен юу постының төзелеш майданчыгынан чыкканда жайланмалар;

- пычранган хужалык-көнкүреш агынтыларын су объектына яисә жирлек рельефына агузу мөмкин түгел. Хужалык-көнкүреш агынтыларын биотуалетларга жыю һәм аларны подряд оешмасы тарафыннан Казан шәһәренең

чистарту корылмаларына чыгару күздө тотыла;

- вакытлы биналар һәм корылмалар сүтелә, бозылган кишәрлекләрдә туфрак жирләре рекультивацияләнә;

- житештерү һәм куллану калдыкларын жыю һәм вакытында утильләштерү оештырыла;

- төзелеш вакытында территория чүпләнмәсен өчен, калдыкларны махсус билгеләнгән урында саклау;

- асфальтланган территория периметры буенча бордюр ташы белән рамланган;

- барлыкка килгән калдыкларны калдыклар белән эш итү өлкәсендәге законнар таләпләре нигезендә жыю һәм вакытлыча саклау, барлыкка килгән калдыкларны вакытында чыгару.

Санап үтелгән чаралар төзелеш эшләренәң табигый суларга тискәре йогынтысын булдырмаска һәм су объектларын пычранудан, чүпләнүдән һәм ярлыланудан сакларга сәләтле.

15

12. Хәвефле калдыкларны жыю, алардан файдалану, зарарсызландыру, транспортировкалау һәм урнаштыру гамәлләре.

1. Төзелеш калдыкларын гамәлдәге санитар-экологик таләпләргә туры китереп вакытлыча саклау аларның төп барлыкка килгән урыннарында, ягъни объектка турыдан-туры якын участокларда планлаштырылган. Төзелеш чорында бер мәртәбә саклана торган калдыкларның гомуми күләме аз гына булачак.

2. Объект махсус оешма тарафыннан төзеләчәк. Шуңа күрә автотранспорт һәм махсус техниканы эксплуатацияләгәндә барлыкка килә торган калдыклар әлегә оешма территориясендә вакытлыча саклана, соңыннан утильләштерүгә, зарарсызландыруга һәм күмүгә тапшырыла.

3. Төзелеш чүп-чарларын вакытында чыгарганда территория чүпләнмәячәк һәм пычранмаячак. Калдыкларны даими рәвештә чыгаруга килешүләр төзүне әлегә төр калдыклар белән эш итүгә лицензиясе булган махсуслаштырылган фирмалар белән төзәргә кирәк.

4. Вакытлыча файдаланыла торган төзелеш материаллары һәм конструкцияләре кабат файдалану өчен төзелеш оешмасы базасына кайтарыла.

5. Житештерү һәм куллану калдыкларын вакытлыча саклау гамәлдәге санитар-экологик таләпләргә туры китереп каралган.

6. Калдыкларны вакытында чыгару калдыкларны чыгару буенча махсуслаштырылган оешмалар белән төзелгән яисә калдыкларны кабул итүче һәм калдыкларның әлегә төре белән эш итүгә лицензиясе булган килешүләр нигезендә тәмин ителә.

7. Калдыкларны файдаланганда, эшкәрткәндә һәм чистартканда төп житештерүдә мәжбүри булган барлык куркынычсызлык чаралары үтәлергә тиеш. Калдыкларның һәр төрен (продуктын) әзерләүнең барлык операцияләренә махсус куркынычсызлык чаралары булган технологик документация эшләнәргә тиеш.

8. «Продукцияне һәм хезмәт күрсәтүләренә сертификацияләү турында» гы

закон нигезендә проектта күрсәтелгән барлык эшләнмәләр, материаллар, приборлар һәм җиһазлар төзелеш вакытына гамәлдәге законнар таләпләре нигезендә сертификацияләнгән.

13. Территорияне табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләрдән саклау, шул исәптән янғын куркынычсызлыгын һәм гражданның оборонасын тәмин итү чараларын гамәлгә ашыру кирәклегендә турында мәгълүмат.

«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында «Кузайкино – Нурлат» автомобиль юлын реконструкцияләү» объекты урнашкан территориядә, куркыныч гидрогеологик процессларны тикшерү һәм алардан саклану системасы буенча комплекслы мониторинг эшләре үткәрелмәде. Шуңа бәйле рәвештә, шулай ук

16

Татарстан Республикасы Гражданның оборонасы эшләре һәм гадәттән тыш хәлләр министрлыгының 14.08.2025 № 5052/ТЗ-3-5 һәм 07.11.2025 № 7018/Т4-7-6 хатларына ярашлы, химик зарарлану, көчле җимерелүләр, янғыннар һәм радиоактив һәм биологик зарарлану куркынычы булган зоналар булуы турында мәгълүматлар юк, шулай ук «Гражданның оборонасы буенча, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләргә кисәтү буенча чаралар исемлеген» бүлгән эшләү таләп ителми. Табигый характердагы гадәттән тыш хәлләр килеп чыгу куркынычын булдырмау чаралары рекомендация-инструктив характерда була.

Инженер-геологик эшләнүләр турындагы хисап буенча, объект территориясендә куркыныч табигый физик-геологик техноген процесслар һәм күренешләр (эрозия, шувшулар, суффозия, карст һ.б.) юк.

Авария нәтижәсендә әйләнә-тирә табигать мохите һәм халык өчен тискәре нәтижәләр түбәндәгеләрдән гыйбарәт: җирнең (суның) нефть белән пычрануы, атмосфераның ташу өсләгеннән очучан органик кушылмаларның парга әйләнү продуктлары белән пычрануы, һаваның нефть яну продуктлары белән пычрануы (янғын вакытында), һәлакәт зонасында персоналның һәм халыкның зарарлануы.

Проектлана торган корылмаларның янғын куркынычсызлыгын тәмин итү өчен проектта түбәндәгеләр каралган:

- шартлау куркынычы категориясен исәпкә алып һәм нормалар буенча кирәкле юлларны тәмин итеп, һәм таләп ителә торган янғынга каршы өзеклекләргә исәпкә алып, технологик җиһазлар урнаштыру;

- объектны файдалануга тапшырыр алдыннан янғын куркынычсызлыгы өчен җаваплы кешеләр билгеләнә.

Төзелеш чорында җир өсте һәм җир асты суларына пычраткыч матдәләрнең йогынтысын булдырмау һәм аларның нәтижәләрен киметү өчен түбәндәге чараларны күздә тотарга кирәк:

- ягулык-майлау материаллары ташуны булдырмау.

Төзелеш эшләрен уздыру этабында атмосфера һавасын саклау буенча төп чаралар булып тора:

- сертификацияләнгән ягулык һәм майлау материалларын куллану.

Әйләнә-тирә мохиткә йогынты ясау, шулай ук нәтижәләрне бетерү буенча тагын да җентеклерәк чаралар 6247-ИЭИ томында китерелгән (6247-ППТ.2-ПЗ томга кушымтаны карагыз).

Татарстан Республикасы төзелеш,
архитектура һәм торак-коммуналь
хужалык министрлыгының 16.12.2025
№_1808/о боерыгы белән расланган

Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы адресы буенча урнашкан
«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында «Кузайкино-Нурлат», км
20+000 – км 21+300 автомобиль юлын реконструкцияләү» линия объекты
территориясен планлаштыру проекты составында территорияне манлау проекты

Бүлек номеры	Исем	Искәrmә
1	1 бүлек. Территорияне манлау проекты. График өлеше	
2	2 бүлек. Территорияне манлау проекты. Текст өлеше	
3	3 бүлек. Территорияне манлау проекты нигезләү материаллары. График өлеше	китерелми
4	4 бүлек. Территорияне манлау проекты нигезләү материаллары. Аңлатма язуы	китерелми

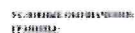
«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында км
20+000 – 21+300 км» Кузайкино – Нурлат» автомобиль
юлын реконструкцияләү»:

Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы

1 бүлек. Территорияне манлау проекты.
График өлеше

Эчтәлек

1.Территорияне манлау проекты. График өлеш.....	3
---	---

- [illegible]

«Татарстан Республикасы Әлмәт муниципаль районында 20+000 –
21+300 км «Кузайкино – Нурлат» автомобиль юлын
реконструкцияләү», адресы буенча урнашкан:
Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы

2 бүлек. Территорияне манлау проекты.
Текст өлеше.

Эчтәлек

1. 1 нче кушымта. Барлыкка китерелә торган җир кишәрлекләренен мәйданы, шул исәптән аларны булдыруның мөмкин булган ысуллары турында объект урнаштыру күздә тотыла торган гомуми файдаланудагы территорияләргә яисә гомуми файдаланудагы мөлкәткә кертеләчәк исемлек һәм бөлешмәләр.....3
2. 2 нче кушымта. Объектны урнаштыру күздә тотыла торган җир кишәрлекләренен борылыш нокталары координаталары каталогы (китерелми).....6
3. 3 нче кушымта. Дәүләт һәм муниципаль ихтыяҗлар өчен аерып алынырга тиешле төзелә торган һәм гамәлдәге җир кишәрлекләре исемлеге... 7
4. 4 нче кушымта. Линия объектлары төзелешне тәмин итү өчен (линия объектларын төзү һәм реконструкцияләү чорына, шул исәптән үтүне, йөрүне, шулай ук төзелеш һәм башка материалларны туплауны, вакытлыча яисә ярдәмче корымаларны урнаштыруны тәмин итү өчен) сервитут, гавами сервитут шартларында урнаштырылырга мөмкин булган гамәлдәге җир кишәрлекләренен кадастр номерлары исемлеге (барлыкка килә торган җир кишәрлекләре, өлешләр исемлеге) җир кишәрлекләре)8
5. 5 нче кушымта. Төзелеш чорына кирәкле гавами сервитутлар өчен җир кишәрлекләренен борылыш нокталары координаталары каталогы (китерелми)).....10

1 нче кушымта. Барлыкка китерелә торган жир кишәрлекләренең мәйданы, шул исәптән аларны булдыруның мөмкин булган ысуллары турында объект урнаштыру күздә тотыла торган гомуми файдаланудагы территорияләргә яисә гомуми файдаланудагы мөлкәткә кертеләчәк исемлек һәм белешмәләр

N	Жир кишәрлекләре барлыкка килә торган жир кишәрлекләренең кадастр номерлары	Документлар буенча мәйдан	Жир кишәрлекләре барлыкка килә торган жир кишәрлекләренең адресы	Жир кишәрлекләре барлыкка килә торган жир кишәрлекләре категориясе	Барлыкка килә торган жир кишәрлеген билгелә бер жир категориясенә кертү турында белешмәләр яисә жир кишәрлеген бер категориядәге жирләр составынан икенчесенә күчерү кирәклеге турында белешмәләр һ. б.)		Барлыкка килә торган жир кишәрлекләренең шартлы номерлары	Барлыкка килә торган жир кишәрлекләре нең мәйданы	Жир кишәрлекләрен барлыкка китерү ысуллары
					Жирләр категориясе (исемлек) ¹	Рөхсәт ителгән файдалану ²			
1	ЕЗП 16:07:000000:1903 (16:07:240001:409)	13691	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, Түбән Абдул авыл жирлегенә чикләндә	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элементлар... жирләр...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:000000:1903:3У1	2056	Жир кишәрлеген бүлү / башлангыч жир кишәрлеген саклап калып бүлү
2	ЕЗП 16:07:000000:1834 (16:07:240001:899)	4262306	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, «Чишмә» СКХ	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элементлар... жирләр...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:000000:1834:3У1	373	Жир кишәрлеген бүлү / башлангыч жир кишәрлеген саклап калып бүлү
3	ЕЗП 16:07:000000:1834 (16:07:240001:899)	4262306	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, «Чишмә» авыл кооператив хужалыгы	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элементлар... жирләр...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:000000:1834:3У2	45	Жир кишәрлеген бүлү / башлангыч жир кишәрлеген саклап калып бүлү
4	ЕЗП 16:07:000000:1838 (16:07:240001:527)	835466	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, «Чишмә» авыл кооператив хужалыгы	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элементлар... жирләр...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:000000:1838:3У1	9	Жир кишәрлеген бүлү / башлангыч жир кишәрлеген саклап калып бүлү
5	ЕЗП 16:07:000000:2051 (16:07:260002:67) ³	3335552	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, «Ферма-Кизляу» ЖЧЖ	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элементлар... жирләр...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:000000:2051:3У1	15044	Жир кишәрлеген бүлү / башлангыч жир кишәрлеген саклап калып бүлү

6	ЕЗП 16:07:000000:1811 (16:07:260002:129)	267743	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, «Ферма-Кизләу» ЖЧЖ	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент жирләре...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:000000:1811:3У1	333	Жир кишәрлеген бүлү / башлангыч жир кишәрлеген саклап калып бүлү
7	16:07:260002:20	13365	Рәсәй Федерациясе, Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, Елхово авылы, кв-л. 260002, 17	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент жирләре...	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент жирләре...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:260002:20:3У1	147	Жир кишәрлеген бүлү / башлангыч жир кишәрлеген саклап калып бүлү
8	16:07:260002:174	356327	Рәсәй Федерациясе, Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, Елхово авылы, кв-л. 260002, 53	Авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент жирләре...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:260002:174:3У1	10	Жир кишәрлеген бүлү / башлангыч жир кишәрлеген саклап калып бүлү
9	16:07:240001	-	Рәсәй Федерациясе, Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы	-	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент жирләре...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:240001:3У1	1395	Дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жирләрдән яисә жир кишәрлекләреннән жир кишәрлекләре төзү
10	16:07:240001	-	Рәсәй Федерациясе, Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы	-	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент жирләре...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:240001:3У2	535	Дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жирләрдән яисә жир кишәрлекләреннән жир кишәрлекләре төзү

Искәрмә:

- барлыкка килә торган жир кишәрлекләре гомуми файдалану территориясенә керә.

- жир кишәрлекләре барлыкка китерү буенча кадастр эшләрен башкарганда чикләре башка жир кишәрлекләре яисә жирләр белән аерылган контурлардан гыйбарәт булган күп контурлы жир кишәрлекләре (кирәк булганда) төзү мөмкинлеген күздә тотарга.

Жир кишәрлеген «аерым» (бер шартлы номеры 1 жир кишәрлеге яки 1(1) жир кишәрлеге – бер барлыкка килә торган кишәрлек) жир кишәрлеге итеп булдыру кирәклеген (берничә шартлы номеры 1 жир кишәрлеге, 2 жир кишәрлеге,... яки 1(1) жир кишәрлеге, 1(2) жир кишәрлеге,... – бер барлыкка килә торган кишәрлек) - кадастр эшләрен башкарганда дәүләт заказчысы билгели.

- Әгәр жир кишәрлеге күп контурлы жир кишәрлеге кысаларында формалаштырылырга тиеш булса, кадастр планында контур майданы квадрат метрларда күрсәтелсә, 0,01 квадрат метрга кадәр түгәрәкләнергә тиеш. Күп контурлы жир кишәрлеге формалаштырганда, барлыкка килгән жир кишәрлеген гомуми майданы проекктагы гомуми майданга тигез булырга тиеш. Күп контурлы жир кишәрлеге төзү мөмкин булмаган очракта, аерым кишәрлекләр белән дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлекләреннән яисә жир кишәрлекләреннән жир кишәрлекләре төзү үткәрергә.

- әгәр жир кишәрлеген бүлү буенча кадастр эшләрен башкару мөмкин булмаса, барлыкка килгән жир кишәрлеген зурлыгы (башлангыч жир кишәрлеге бүленгәннән соң калган өлеше) шәһәр төзелеш кагыйдәләре яки жир мөнәсәбәтләрен жайга салучы законнар белән билгеләнгән жир кишәрлекләрененң максималь (минималь) зурлыкларыннан кимрәк булса, яки жир кишәрлеген дәүләт яки муниципаль милкендәге жирләреннән яки жир кишәрлекләреннән жир кишәрлекләрен формалаштыру (башлангыч жир кишәрлеге бүленгәннән соң калган өлеше) мондый жир кишәрлегендә урнашкан күчмәс милек объектларын рәхсәт ителгән рәвештә куллану мөмкин түгеллегенә китерсә, яки жир кишәрлегенә карата калган йөкләмәләр (чикләүләр) (башлангыч жир кишәрлеге бүленгәннән соң калган өлеше) жир кишәрлеген рәхсәт ителгән куллануга туры китереп

кулланырга мөмкинлек бирмәсә, башлангыч жир кишәрлеге дәүләт ихтияжлары өчен тулысынча тартып алынырга тиеш. Жир кишәрлеген, ул дәүләт ихтияжлары өчен алынганнан соң, бүтән хокук ияләренә (муниципаль берәмлек администрациясенә, Татарстан Республикасына яисә Рәсәй территорияль идарәсенә) бирү максатларында бүлүргә.

- чиктәш жир кишәрлекләрен бүлешү юлы белән чиктәш жир кишәрлекләре ясаганда басу аша (кишәрлекләр арасындагы бушлыкларны) бетерү максатларында, кадастр эшләрен башкарганда, кирәк булганда барлыкка килә торган чиктәш жир кишәрлекләренә бер урта ноктасын күз алдында тотарга. Шулай итеп, барлыкка килә торган ике чиктәш жир кишәрлегенә берсенең бер ноктасы рәхсәт ителгән хата чикләрендә (1 см дан артмаса тиеш) башлангыч чиктәш жир кишәрлеге чикләренә күчәреләчәк;

- «Росреестр ФКП» ФДБУнең Татарстан Республикасы буенча филиалы биргән мәгълүматларга караганда, кадастр кварталлары һәм муниципаль берәмлекләр чикләре арасында, кадастр кварталлары һәм жир кишәрлекләре чикләре арасында, жир кишәрлекләре чикләре арасында берничә сантиметрлы «басу сызыгы аша» бар. Кадастр эшләрен башкарганда чикләренә һәм басу аша чыгуын, кысылуын, сынуын булдырмау максатларында барлыкка килә торган жир кишәрлегенә характерлы нокталарының «басу сызыгы аша» шушы урыннарда урнашуын төгәлләштерергә, шулай ук чикләрендә жир кишәрлегенә дәүләт яисә муниципаль милкәндәге жирләрдән яисә жир кишәрлекләреннән жир кишәрлекләре төзәл торган башлангыч кварталның (кварталларның) номерын төгәлләштерергә.

Чиктәш жир кишәрлекләрен бүлешү юлы белән чиктәш жир кишәрлекләре ясаганда басу аша (кишәрлекләр арасындагы бушлыкларны) бетерү максатларында, кадастр эшләрен башкарганда, кирәк булганда барлыкка килә торган чиктәш жир кишәрлекләренә бер урта ноктасын күз алдында тотарга. Шулай итеп, барлыкка килә торган ике чиктәш жир кишәрлегенә берсенең бер ноктасы рәхсәт ителгән хата чикләрендә (1 см дан артмаса тиеш) башлангыч чиктәш жир кишәрлеге чикләренә күчәреләчәк;

- «Росреестр ФКП» ФДБУнең Татарстан Республикасы филиалы биргән мәгълүматларга караганда, кадастр кварталлары һәм муниципаль берәмлекләр чикләре арасында, кадастр кварталлары һәм жир кишәрлекләре чикләре арасында, жир кишәрлекләре чикләре арасында берничә сантиметр ара бар. Кадастр эшләрен үткәргәндә барлыкка килә торган жир кишәрлегенә характерлы нокталарының шушы бушлыклар урыннарында урнашуын төгәлләштерергә, шулай ук чикләрендә жир кишәрлегенә дәүләт яисә муниципаль милкәндәге жирләрдән яисә жир кишәрлекләреннән жир кишәрлекләре барлыкка килә торган башлангыч кварталның (кварталларның) номерын төгәлләштерергә.

¹ «Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә, радиоташырулар, телевидение, информатика жирләре, космик эшчәнлеккә тәмин итү өчен жирләр, оборона, иминлек жирләре һәм башка махсус билгеләнештәге жирләр» жирләренә билгеләнә торган категориясе «Сәнәгать, энергетика, транспорт һәм элемтә жирләре» кыскартылган форматта таблицада китерелгән.

² 7.2.1 жир кишәрлегеннән файдалануның рәхсәт ителгән төре – автомобиль юлларын урнаштыру барлыкка килә торган жир кишәрлекләрен гомуми файдалану территориясенә кертүне күздә тотарга.

³ Кадастр номерлары 16:07:260002:142 булган жир кишәрлекләре һәм кадастр номеры 16:07:260002:67 булган аерымланган кишәрлек (еп 16:07:000000:2051) БДКМР мәгълүматлары буенча бер-берсенә салынып урнашкан.

Кадастр эшләрен башкарганда реестр хатасын төзәтүне күздә тотарга.

16:07:240001:369	44139	Рәсәй Федерациясе, Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, Түбән Абдул авыл жирлеге, Түбән Абдулдан, 240001 квартал, жир кишәрлеге 22	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә жирләре...	Автомобиль юлы өчен	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә жирләре...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:240001:369	9489	Төзәлүгә юл куелмый
16:07:260002:142 ³	52734	Рәсәй Федерациясе, Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, Елхово авылы, кв-л. 260002, 30	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә жирләре...	Автомобиль юлы өчен	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемтә жирләре...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:260002:142:3У1	5874	Төзәлүгә юл куелмый

16:07:260002:142 ³	52734	Рәсәй Федерациясе, Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, Елхово авылы, кв-л. 260002, 30	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент жирләре...	Автомобиль юлы өчен	Сәнәгать, энергетика, транспорт, элемент жирләре...	7.2.1– Автомобиль юлларын урнаштыру	16:07:260002:142:3У2	930	Төзәлгән юл күләм
-------------------------------	-------	--	---	------------------------	--	---	----------------------	-----	----------------------

2 нче кушымта. Барлыкка китерелә торган жир кишәрлекләренә объектны урнаштыру күздә тотылган борылыш нокталары координаталары каталогы (китерелми).

3 нче кушымта. Дәүләт һәм муниципаль ихтияжлар өчен аерып алынырга тиешле барлыкка килә торган һәм гамәлдәге җир кишәрлекләре исемлеге.

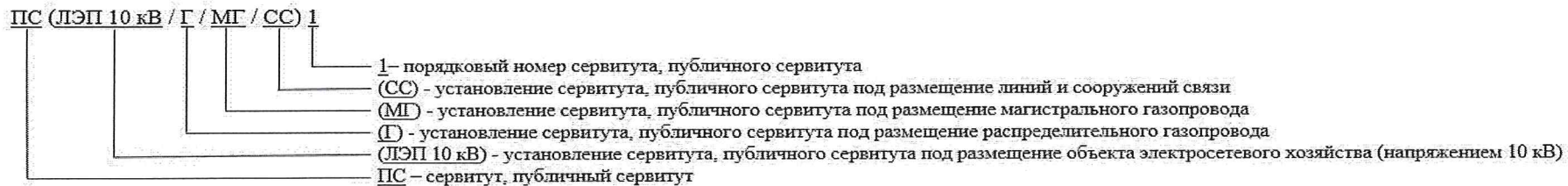
№	Җир кишәрлекләре барлыкка килә торган җир кишәрлекләренең кадастр номерлары	Җир кишәрлекләре барлыкка килә торган җир кишәрлекләренең адресы	Барлыкка килә торган җир кишәрлекләренең мәйданы, кв. м	Дәүләт яисә муниципаль ихтияжлар өчен тартып алу турында белешмәләр
1	16:07:260002:20	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, Елхово авылы, кв-л. 260002, 17	147	өлешчә
	16:07:260002:174	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, Елхово авылы, кв-л. 260002, 53	10	өлешчә

4 нче кушымта. Линия объектлары төзелешне тәэмин итү өчен (линия объектларын төзү һәм реконструкцияләү чорына, шул исәптән үтүне, йөрүне, шулай ук төзелеш һәм башка материалларны туплауны, вакытлыча яисә ярдәмче корылмаларны урнаштыруны тәэмин итү өчен) сервитут, гавами сервитут шартларында урнаштырылырга мөмкин булган гамәлдәге җир кишәрлекләренең кадастр номерлары исемлегенә (барлыкка килә торган җир кишәрлекләре, җир кишәрлекләре өлешләре исемлегенә)

№	Гава	Җир	Гамәлдәге җир кишәрлекләренең адресы яисә урнашу урыны
ми сервитут исемне ¹		кишәрлегенә кадастр номеры ²	тасвирламасы ²
1	ПС	ЕЗП	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, «Ферма-Кизляу»
ВЛ1		16:07:000000:2051 (16:07:260002:67)	ЖЧЖ
		16:07:260002:14	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, Елхово авылы, кв-л.
	2		260002, 30
		ЕЗП	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы, «Ферма-Кизляу»
		16:07:000000:1811 (16:07:260002:104)	ЖЧЖ
		Чикләнмәгән	Татарстан Республикасы, Әлмәт муниципаль районы
		дәүләт милке	

Искәрмә:

1 - әлеге документациядә тиешле коммуникациянең үзгәртеп корыла торган (реконструкцияләп торган) участогына сервитут, гавами сервитут билгеләү турында белешмәләр китерелә, алар шул исәптән сервитутның, коммуникациянең гавами сервитутының урнашу урыны турындагы белешмәләрне аның бөтен озынлыгы буенча үзгәртү өчен дә кулланылырга мөмкин. Билгеләп торган сервитутның, гавами сервитутның шартлы номерын шифрлау:

2 - сервитут, гавами сервитут автомобиль юлына бүлөп бирелгән полосаның барлыкка килә торган жир кишәрлекләре чикләрендә (линия объектын планлаштырып урнаштыру зоналары) 1 нче кушымта нигезендә билгеләнә.

Башлангыч жир кишәрлегенең «Кадастр (шартлы) номеры», «Майданы», «Жир категориясе», «Рәхсәт ителгән файдалану төре», «Адресы» жир кишәрлекләре төзелгәннән соң төгәлләштереләчәк.

Әгәр территорияне планлаштыру документларында билгеләнә торган сервитутны, гавами сервитутны гамәлгә ашыру жир кишәрлегеннән (аның өлешеннән) һәм (яисә) мондый жир кишәрлегендә урнашкан күчмәсез мөлкәт объектыннан алардан рәхсәт ителгән файдалану нигезендә 39.43 статьясының 4 пунктының 6 пунктчасында каралган вакыттан артып киткән срок эчендә файдалану мөмкин булмавына яисә шактый кыенлашуга китерсә Рәсәй Федерациясе кодексы, жир кишәрлегенең хокук иясе һәм (яисә) мондый жир кишәрлегендә урнашкан күчмәсез мөлкәт объектының хокук иясе жир кишәрлеген һәм башка күчмәсез мөлкәт объектын базар бәйсә буенча сатып алуны һәм барлык китерелгән зыяннарны каплауны таләп итәргә хокуклы, ә дәүләт милкендәге яисә муниципаль милектәге жир кишәрлеген арендаучы, жирдән файдаланучы, жир биләүче, - жир кишәрлеген арендау шартнамәсен, жир кишәрлегеннән түләүсез файдалану шартнамәсен үтәү мөмкин булмау, жир кишәрлегенә хокукларны туктату аркасында китерелгән зыяннарны каплауны таләп итәргә хокуклы.

Әгәр объектны жир кишәрлегендә урнаштыру Рәсәй Федерациясе Жир кодексының 39.44 статьясындагы 1 пунктының 4 пунктчасында каралган вакыттан артып киткән срок эчендә жир кишәрлегеннән рәхсәт ителгән файдалану яисә аннан файдаланудагы житди кыенлыklar нигезендә файдалану мөмкинлегенә китерсә, күрсәтелгән корылманы гражданды яисә юридик затка караган жир кишәрлегендә урнаштыру сервитут, гавами сервитут шартларында гамәлгә ашырылмый. Бу очракта әлеге корылманы урнаштыру, Рәсәй Федерациясе Жир кодексының 49 һәм 56.3 статьяларында каралган шартларны үтәп, дәүләт яисә муниципаль ихтыяжлар өчен жир кишәрлеген тартып алганнан соң гамәлгә ашырылырга мөмкин.

5 нче кушымта. Төзелеш чорына кирәкле гавами сервитутлар өчен җир кишәрлекләренен борылыш нокталары координаталары каталогы (китерелми).